

Faragó Tibor

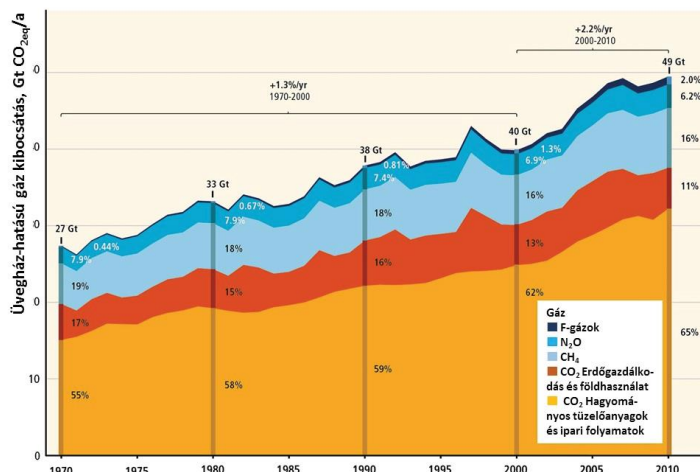
Új nemzetközi éghajlatvédelmi megállapodás

Az ENSZ Éghajlatváltozási Keretegyezményében részes felek 2015 decemberében tartják meg következő találkozójukat Párizsban. A tárgyalások tétje egy új nemzetközi éghajlatvédelmi megállapodás elfogadása. Ennek előkészítése több éve folyik, de a legfontosabb ügyekben a kormányok által képviselt álláspontok nagyon eltérőek és ezért egy olyan megállapodás körvonalazódik, amely a további együttműködés célkitűzéseit és kereteit határozza meg minden érintett területre, de bizonyos konkrét kötelezettségek rögzítésére és a végrehajtási szabályok egy jelentős részének meghatározására majd a későbbiekben kerülhet sor. Az új nemzetközi jogi eszköz alapján 2020 után minden ország valamilyen mértékben hozzájárulna e globális probléma megoldásához, beleértve a különböző emberi tevékenységek miatt, a kulcsfontosságú gazdasági ágazatok által a légkörbe kerülő üvegházhatású gázok kibocsátásának visszafogását, valamint a felkészülést a földi környezet állapotában már elkerülhetetlennek látszó változásokhoz való alkalmazkodásra.

Az előzmények és az új megállapodás tárgyalásai

Az ENSZ Éghajlatváltozási Keretegyezményét (UNFCCC) 1992-ben fogadták el azzal a célkitűzéssel, hogy a nemzetek közös erőfeszítéssel megakadályozzák a veszélyes következményekkel járó globális éghajlatváltozás kialakulását [1]. Az egyezménynek 196 részese van (195 ország és az EU). 1997-ben készült el az egyezmény Kiotói Jegyzőkönyve, amelynek értelmében a fejlett országok az üvegházhatású gázok átlagosan mintegy 5%-os kibocsátás-csökkentését vállalták 2012 végére az 1990. évi szinthez képest [2]. A Jegyzőkönyv hatálybalépését követően – tíz évvel ezelőtt – született meg az elhatározás arról, hogy e globális probléma miatt egyeztetéseket kell kezdeni az addigiaknál sokkal komolyabb lépésekről (Montreal, 2005). Annak ellenére, hogy nemzetközi és sok országban nemzeti szinten történtek különféle klímapolitikai és azzal összefüggő energia-, közlekedés-, ipar-, agrár- és erdészetpolitikai intézkedések, mégis a probléma kialakulásáért felelőssé tett gázok kibocsátása összességében gyorsan növekedett (1. ábra).

Az emberi tevékenységeknek a globális éghajlati rendszerre gyakorolt hatása iránti nemzetközi figyelem az 1970-es évektől erősödött meg [4], majd az 1980-as évtized végétől az Éghajlatváltozási Kormányközi Testület (IPCC) megalakulásával sokkal több és egyértelműbb tudományos információ jutott el a politikai döntéshozókhoz is. A fent említett kezdeti megállapodások fontos lépések voltak, de elégtelennek bizonyultak e probléma kezeléséhez. Az IPCC 2007. évi jelentése [5] nyomán valamelyest felgyorsultak egy ambiciózusabb megállapodás megkötésére irányuló egyeztetések, de miután 2009-ben sikertelenül végződött a koppenhágai csúcstalálkozó, az ENSZ Éghajlatváltozási Keretegyezményében Részes Felek új tárgyalási megközelítésben állapodtak meg (Durban, 2011). Ennek eredményeképpen elfogadták a Kiotói Jegyzőkönyv „meghosszabbítását” (Doha, 2012), azaz mindenekelőtt a fejlett országok számára előírt kibocsátás-csökkentési kötelezettségek szigorítását a 2020-ig tartó időszakra. Az EU-28-ak együttesen már 20%-os kibocsátás-csökkentést vállaltak az 1990. évi kibocsátási szinthez képest.

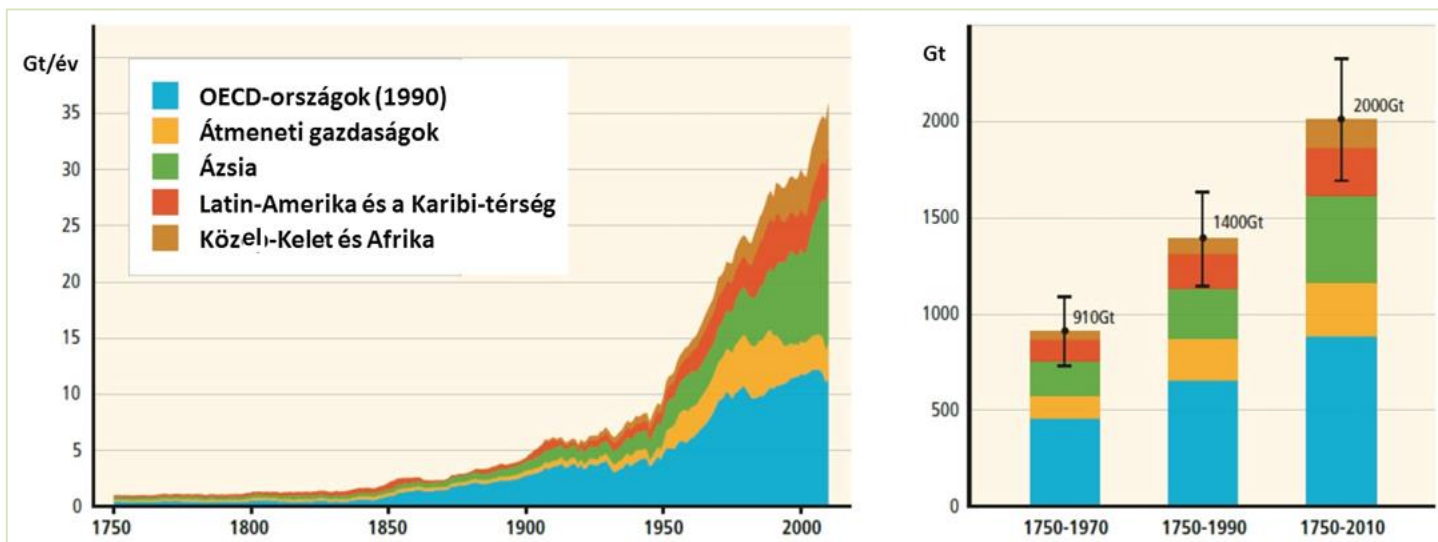

1. ábra. A globálisan összesített antropogén üvegházhatású gázkibocsátások 1970-2010 között (a fosszilis tüzelőanyag-felhasználásból eredő CO₂-emisszió, a földhasználattal kapcsolatos CO₂-emisszió, a CH₄-emisszió, az N₂O emisszió és az F-gázok emissziója) [3]

E körből azonban kimaradt a fejlettek közül öt „nagykibocsátó”: Japán, Kanada, Oroszország, Új-Zéland, USA. Ezek az országok világossá tették, hogy a továbbiakban csak olyan nemzetközi megállapodásban vesznek részt, amelynek keretében a gyors gazdasági növekedésű fejlődő országok is tesznek klímapolitikai vállalásokat. Az EU tagállamai hasonló feltételt támasztottak ahhoz, hogy az említett 20%-os szintnél nagyobb mértékű csökkentésre vállaljanak jogi kötelezettséget. Ebben a vonatkozásban a fejlettek részéről fontos hivatkozási alap, hogy egyes fejlődő országok („feltörekvő gazdaságok”) kibocsátásai gyorsan növekednek és a fejlődők összesített emissziója éves szinten már meghaladja a fejlettekét (2. ábra). Ugyanakkor ehhez azt is hozzá kell tenni, hogy az évtizedekre kumulált kibocsátásokra ez még nem áll fenn, márpedig – a szén-dioxid esetében annak hosszú légköri tartózkodási ideje miatt – valójában e felhalmozódásnak van meghatározó jelentősége a tárgyalt globális környezeti probléma szempontjából.

A Kiotói Jegyzőkönyv 2020-ig tartó „meghosszabbítása” mellett a 2011 óta tartó nemzetközi tárgyalások célja egy olyan új megállapodás kidolgozása, amely már minden ország számára rögzítené e közös globális probléma megoldásában való részvételének feladatait a 2020 utáni időszakra. A közös politikai szándék alapján ezt az új megállapodást kellene elfogadni 2015 végén a párizsi klímapolitikai találkozón és bár ennek szükségszerűségét illetően teljes egyetértés van, láthatóan nagyon jelentős akadályozó tényezői is vannak egy hatékony megegyezés elérésének [6]. A kormányközi tárgyalásokhoz fontos tényanyagot és újabb tudományos becsléseket szolgáltatott az IPCC legújabb átfogó jelentése, amelynek összefoglaló anyaga 2014-ben látott napvilágot [7].

Az új megállapodás elérésére irányuló egyeztetéseket a Keretegyezményben Részes Felek Konferenciájának égisze alatt tartják

2. ábra. A szén-dioxid emisszió 1750-2010 között (bal oldali ábra) és az erre az időszakra kumulált értékek (jobb oldali ábra jobb oldali oszlopa). A két alsó érték együtt a Kiotói Jegyzőkönyv szerinti fejlett országok összesített kibocsátása, a három felső érték régióként a fejlődő országok kibocsátása (GtCO₂) [3]

a 2011-ben létrehozott kormányközi munkacsoportban. E munkacsoport 2015 februárjában jóváhagyta a további előkészítő tárgyalások alapját képező dokumentumként a Genfi Tárgyalási Szöveget: a mintegy 80-oldalas anyag minden egyes témakörben magában foglalta a különböző országok, országcsoportok által javasolt szövegváltozatokat. Formálisan ugyan e tervezetre hivatkozva folynak az egyeztetések, de az álláspontok közelítésének elősegítésére a munkacsoport társelnökei a párizsi üléshez előző 2015. szeptemberi és októberi utolsó előkészítő találkozókra is jelentősen redukált szövegváltozatokkal állt elő. Lényegét tekintve két alapvető dokumentumról – az új Megállapodás és egy Határozat – véglegesítéséről és elfogadásáról van szó. Az előbbi a további együttműködés célkitűzéseit és kereteit tartalmazza minden lényeges témakörben, az utóbbi a Megállapodás végrehajtásához szükséges – a későbbiekben egyszerűbben felülvizsgálható, módosítható – szabályozási és intézményi eszközöket, rendelkezéseket foglalja magában és kiegészülne a 2020-ig végrehajtandó klímapolitikai feladatokkal. E sorok írásakor (2015 október harmadik hetében) úgy látszik: amely konkrét célok, vállalások, eljárási szabályok ügyében nem születne kompromisszumos egyezség a párizsi találkozó végére, azok megadására, tárgyalására, rögzítésére a későbbiekben kell sort keríteni.

A legkritikusabb témakörök és az álláspontok

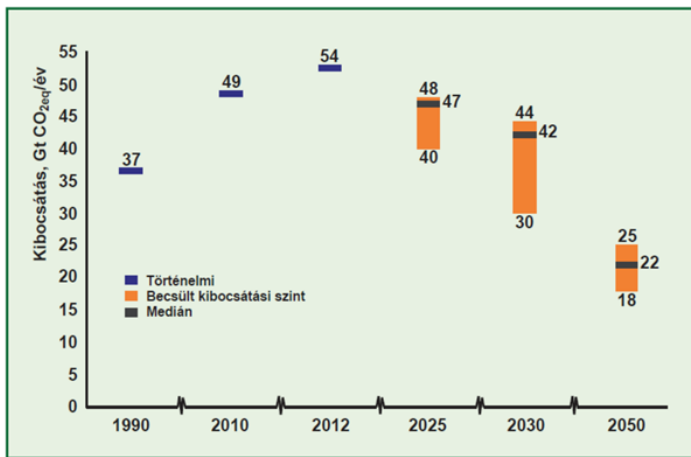
A 2020-ig tartó időszakra a fejlett országok kötelezettségvállalási „tétjeinek” emeléséről és a Kiotói Jegyzőkönyv „meghosszabbításának”, azaz 2012. évi Dohai Módosításának hatálybalépéséről több mint két éve meglehetősen terméketlen vita folyik. Az erről szóló és várhatóan elfogadásra kerülő határozattervezet általánosságban felszólíthatja a Módosításban érintett és az abból kimaradó fejlett országokat is arra, hogy a megígért kibocsátás-csökkentésnél többet vállaljanak, valamint teljesítsék a nemzetközi finanszírozásra vonatkozó korábbi vállalásukat. Politikai szándék és egyetértés hiányában ennél több nem várható, s még az is felettébb kétséges, hogy a közeljövőben egyáltalán hatályba lép-e ez a Dohai Módosítás, hiszen ennek teljesülése nehezen elérhető feltételhez kötött: ehhez legalább 144 országnak kell hivatalosan elfogadnia e jogi eszközt, miközben eddig ennek ötvenen tettek eleget. (E tanulmány készítésekor még nem történt meg az EU

közös elfogadási okiratának letétbe helyezése sem a 28 tagállam képviseletében.) Ugyanakkor a fejlődő országok elengedhetetlennek tartják, hogy ebben az ügyben előrehaladás legyen és ragaszkodnának egy „szigorú” tartalmú és hangvételű határozathoz.

A megállapodás minden főbb tematikus részéről az említett szövegtervezetek vonatkozó fejezetei mentén folytak a tárgyalások, de ezek során figyelembe kellett venni a más fejezetekben megjelenített feladatokkal való összefüggéseket is. Ennek tipikus példája az e globális probléma kezelésére vonatkozóan a Megállapodás tervezett célkitűzése (azaz milyen ütemben, milyen szinten kellene közösen korlátozni a kockázatos globális folyamat kibontakozását) és ennek számításba vétele mind a konkrét globális kibocsátás-csökkentési, mind az alkalmazkodási feladatok meghatározásánál, illetve ezekből az egyes országoktól, országcsoportoktól elvárt kötelezettségek levezetése. Az új Megállapodás és a kapcsolódó Határozat a következő témakörökre tér ki:

- a célkitűzés és az általános elvek (amelyek szükségességét többen elvitták, de a fejlődők ragaszkodnak ahhoz, hogy pl. az e globális problémáért viselt „közös, de megkülönböztetett felelősség” alapelvére itt is történjen utalás);
- a kibocsátások szabályozása és az alkalmazkodás;
- finanszírozás; technológiai együttműködés; kapacitásépítés (a fejlődők támogatása a klímapolitikai tervezési, intézkedési, végrehajtási kapacitásai megerősítésében);
- átláthatóság (az egyes országok által a kötelezettségvállalásaik teljesítéséről közzéteendő információk tartalma és módja, azok ellenőrzésének és értékelésének lehetőségei a többi fél részéről, s e feladataik megoldásában is a fejlődőknek nyújtandó támogatások);
- időkeretek és a meghatározott ciklusokban ellátandó közös és országonkénti feladatok;
- megfelelési rendszer (eszköz az egyes országok feladatainak teljesítésével kapcsolatos problémák kiküszöbölésének segítésére, amelynek egyik lehetséges módja egy nemzetközi konzultációs és vitarendezési mechanizmus alkalmazása);
- intézmények és eljárások (többek között a megállapodáshoz való csatlakozás feltételei).

Ezek közül az alábbiakban csak néhány témakörben jelezzük a legkritikusabbnak tekinthető kérdéseket, álláspont-ütközéseket.

3. ábra. A 2010. évi globális kibocsátásokhoz képest a +2 °C küszöbérték át nem lépéséhez becsült kibocsátás-csökkentések: a 2010-ben kibocsátott 49 Gt CO₂eq-hez képest a 2030-ra vonatkozó medián érték 42 Gt CO₂eq [8]

A kibocsátás-szabályozási előírások vitájának kiinduló pontja az, hogy +2°C vagy +1,5°C globális felszíni átlaghőmérséklet-növekedési küszöbérték átlépésének elkerülése a tárgyaló felek közös célkitűzése. (A tudomány persze nem egy konkrét „kerek” érték átlépéséhez köti a már felettlőbb kockázatos következmények előrevetítését, becslését.) Ennek érdekében a felek többsége szerint egyrészt tisztázni kell a 2030-ra globális szinten legalább elérendő kibocsátás-csökkentés mértékét, másrészt azt, hogy hosszabb távon – az évszázad végére – elérhető legyen a teljes (nettó) dekarbonizáció. A számszerű elemzések alapján kellő pontossággal ismert, hogy a jelzett távlati célhoz milyen mértékben kellene globális szintű csökkentést elérni 2030-ra, azaz ahhoz, hogy viszonylag nagy valószínűséggel ne lépjük át a +2°C küszöbértéket (3. ábra). Viszont az már most is világosan látszik, hogy ettől a becsült értéktől összességében messze elmaradnak a felek – köztük minden fejlett ország, valamint számos fejlődő ország – által tett eddigi ajánlatok (a „Tervezett Nemzetileg Meghatározott Hozzájárulások” a közös cél eléréséhez). Jelenleg még kevésbé látható, hogy a század közepére szükségesnek tartott, becsült globális kibocsátás-csökkentési mérték (40-70% 2010-hez képest) miként lesz majd elérhető.

A legnagyobb vita e célokhoz való hozzájárulások differenciálásának módjában, mértékében van. A fejlettek azt képviselik, hogy társadalmi-gazdasági fejlettségtől és nemzeti sajátosságoktól függően *minden ország* tegyen kibocsátás-szabályozási vállalást és ennek kategóriáit, mértékét közösen meghatározott kritériumok alapján szabják meg – elkerülve azt, hogy minden ország saját maga döntse el, miként differenciál (megadva egy saját kibocsátás-szabályozási célt). A fejlődők döntő többsége e téren továbbra is ragaszkodik a „kétosztatú” világméretű: azaz ahhoz, hogy a fejlettek nagymértékű (országokként differenciált) kibocsátás-csökkentési kötelezettséget vállaljanak, a fejlődők pedig maguk mérlegelhessek e céljaikat és azt, hogy – a fejlettektől elvárt támogatások függvényében is – miként fokozzák eddigi ilyen irányú, azaz kibocsátás-mérséklési, önkéntesen tett tevékenységüket.

A kibocsátás-szabályozáshoz kapcsolódóan folyik a vita a nemzetközi karbonpiaci (kibocsátási kvóta kereskedelmi) eszközökről és a „nem piaci eszközökről”, de egyelőre beláthatatlan, hogy ezekre vonatkozóan végül elérhető lesz-e bármilyen konkrét egyezség akár a mostani, akár a következő években folytatódó tárgyalások során. A fejlettek szükségesnek tartják a nemzetközi karbonpiacot, a fejlődők egy része teljességgel elutasítja azt.

Az alkalmazkodás, a változásokra való felkészülés feladatait most már a kibocsátás-szabályozással egyenrangúan fontosnak tartják a résztvevők. Abban is teljes az összhang, hogy a fejlődők soraiban nagy számban vannak a környezeti

körülményekben bekövetkező változásokkal szemben különösen sérülékeny országok, amelyek felkészülésének, alkalmazkodási képességeinek támogatása a nemzetközi közösség feladata és ebben kitüntetett szerepet kell vállalniuk a fejlett országoknak. A várható változásoktól függő közös alkalmazkodási „vízió” megfogalmazása mellett minden félnek meg kell határoznia az alkalmazkodással kapcsolatos saját céljait és feladatait. Továbbá a Megállapodás – illetve operatívabb szinten a kapcsolódó Határozat – lényeges részének kell tekinteni azt, hogy a fejletteknek miként kell kitérniük vállalásaik között a finanszírozási-támogatási teendőkre, a fejlődőknek pedig az alkalmazkodási tevékenységeikhez szükséges támogatási igények felmérésére és a támogatások felhasználási módjára. Ezzel összefüggésben a legnagyobb vita azonban a „veszteségek és károk” témaköréhez kötődik, amelyre vonatkozóan ugyan egy óvatos kompromisszum – egy ezzel az ügygel foglalkozó, korlátozott hatáskörű mechanizmust létrehozó határozat – már született két évvel ezelőtt (Varsó, 2013). A fejlődők egyöntetűen egy teljesen önálló intézmény és eljárásrend létrehozását tartják szükségesnek, mivel úgy tekintik a sokasodó szélsőséges (meteorológiai, hidro- és agrometeorológiai, vízjárás) eseményeket, hogy azok háttérben az éghajlatváltozás áll, s az ezért viselt felelősséggel arányban kell a nemzetközi közösségnek helytállnia a bekövetkezett károkért és veszteségekért. A fejletteknek viszont komoly elvi és gyakorlati fenntartásai vannak ezzel kapcsolatban, s elégségesnek tartják az alkalmazkodáshoz kapcsolatan korábban elfogadott „varsói” mechanizmus folytatását.

A finanszírozás ügye az egyik legnehezebb megoldható kulcskérdés volt már az 1992. évi keretegyezmény tárgyalásakor is. Az alapvetően a fejlődőket az egyezményből adódó feladataik teljesítésében segítő pénzügyi mechanizmus működtetését akkor rábízták a Globális Környezeti Alapra (GEF). A későbbiek során külön célokra külön pénzügyi kereteket hoztak létre az egyezmény és a jegyzőkönyv hatálya alatt, de ezek működtetéséért is a GEF felel („speciális” alap, legkevésbé fejlett országokat támogató alap és alkalmazkodási alap). A fejlődő országok azonban az egyezményben részes felek közvetlen ellenőrzése alatt álló finanszírozási intézményt akartak, s így öt évvel ezelőtt döntés született a Zöld Klíma Alapról (GCF); azaz immáron két intézmény is felel e támogatásért. Az új Megállapodás pénzügyi támogatási ügyeit is ezekre az intézményekre bíznák, de pl. tisztázatlan, hogy mi legyen a sorsa a fent említett külön pénzügyi kereteknek. 2009-ben (Koppenhága), majd 2010-ben (Cancun) a fejlett országok csoportja politikai nyilatkozatban vállalta, hogy 2020-ra éves szinten százmilliárd USD támogatási összeg fog rendelkezésre állni különböző forrásokból. A további tárgyalások során általában ezt a finanszírozási szintet tekintették bázisnak, kiinduló alapnak és a vita a fejlődők részéről mindenképp arról szól, hogy 2020 után miként kellene növekednie évenként e keretnek és milyen arányban járuljanak hozzá ehhez közforrásokból a fejlett országok. A fejlettek szerint egyrészt az üzleti szférának (magánforrásoknak) is fontos szerepe van a „klímafinanszírozásban” – beleértve az érintett technológiák „transzferjével” összefüggő támogatásokat –, másrészt rögzíteni kell a fejlődők kötelezettségeit is, miszerint előre meg kell tervezniük a támogatási forrásokból megoldandó feladatokat és azok megalapozott költségigényeit.

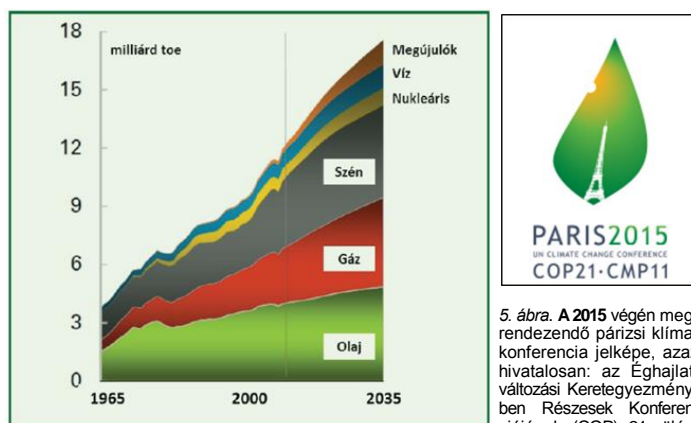
Időkeretekhez, ciklusokhoz kötik az országok addigi intézkedési összességének, illetve hatásainak értékelését, valamint az egyes országok által a rákövetkező ciklusra vonatkozó újabb kibocsátás-szabályozási vállalásaik benyújtását. E ciklusok időtartama öt év lesz. Az új Megállapodás 2021-2030 közötti időszaka feleltethető meg a „meghosszabbított” Kiotói

Jegyzőkönyv második kötelezettségvállalási időszakának. Az egyes országoknak az első öt éves ciklusra vonatkozó, „nemzetileg meghatározott” vállalásait a Megállapodáshoz való csatlakozáskor – annak feltételeként is – kell majd benyújtaniuk. Ezután minden következő ciklusra újabb ilyen nemzeti dokumentumra lesz szükség, de úgy, hogy az abban foglalt vállalások szintje progresszív legyen, azaz nem maradhat el az előző szinttől, illetve meg kell haladnia azt. Az e dokumentumokkal kapcsolatos követelményeket és a teljesítésről való beszámolás, valamint az ellenőrzés módját később fogják egységesen meghatározni. Ez utóbbival és általában e nemzeti vállalásokat tartalmazó dokumentumok jogi státuszával, értékelésével, illetve a teljesítés vizsgálatával kapcsolatban több fejlődő ország aggályát fejezte ki, mert elkerülendők tartják az adott ország vállalásainak esetleges közvetlen negatív kritikáját. Egyes fejlődők még azt is felvetették, hogy a ciklusok időtartama, ütemezése kapcsán is a fejlettek és a fejlődők számára szolgáló előírásokban megkülönböztetésre van szükség (eszerint a fejlődőknek ritkábban és nagyobb rugalmassággal kellene e dokumentumokat elkészíteniük és közzétenniük). Az egyes ciklusok végén pedig összefoglaló értékelésre van szükség a végrehajtott intézkedések összesített hatásáról és a felek ennek alapján határozhatnak meg a rákövetkező időszakra a közös és országonkénti céljaikat, feladataikat.

Értékelés

A témakörben a nemzetközi egyeztetések jelenleg sem „egyszerűen” globális környezeti problémákról, hanem az azokat kiváltó okokról (hajtóerőkről), valamint a társadalmi-gazdasági és ökológiai következményekről szólnak. Márpedig az okok és a hatások szorosan összefüggnek a gazdasági kulcságazatokkal, az erőforrásokhoz való jelenlegi és jövőbeli hozzáféréssel, azok hasznosításával és a sérülékenységgel is, s így közvetlenül érintik az egyes országok, országcsoportok társadalom- és gazdaságpolitikai érdekeit azok jelentős nemzetközi vetületeivel együtt. Az ebből fakadó érdekellentéteket tovább erősíti a növekvő népességszám, a globális szinten gyorsan bővülő termelési és fogyasztási volumen, ezek erőforrásigénye, aminek csak egyik jellemző indikátora a növekvő energiaigény és ezen belül a szén-dioxid-kibocsátásban továbbra is meghatározó arányú fosszilis tüzelőanyag-felhasználás (4. ábra). Valójában e tényezők teszik nehezzé egy hathatós klímapolitikai megállapodás elérését és jelennek meg elsősorban abban a formában, hogy az egyes tárgyalócsoportok a többiekől várnának el nagyobb mértékű, egyértelműen rögzíthető kötelezettségeket, bizalmat és kompromisszumkészséget.

A fejlődők továbbra is a fejlettektől kérik számon a nagyobb felelősségvállalást e globális kockázatos folyamat kialakulása miatt, a fejlettek pedig elsősorban a „feltörekvő gazdaságoktól”, azaz a gyors gazdasági növekedésű fejlődőktől várják el, hogy ellenőrizhető módon többet vállaljanak és tegyenek ebben az ügyben. Az új nemzetközi megállapodás elérésében jelentős szerepe van a Részecske Konferenciájának elnöki tisztét az ülés első napjától egy éven át betöltő francia félnek, s a mostani zárótárgyalásokat is koordináló franciák rendkívül körültekintőek, mert el akarják kerülni a 2009. évi „kopenhágai fiaszkót”. Eközben a civil szervezetek képviselői már több demonstrációt tartottak arra figyelmeztetve a kormánydelegációkat, hogy egy valóban hatékony megállapodásra van szükség, azaz nem önmagában a megegyezés ténye, hanem annak tartalma fontos. A klímátárgyalások eddigi alakulását már többször bírálta az ENSZ-főtitkár is, aki elengedhetetlennek tartotta, hogy a 2015 szeptemberében elfogadott új ENSZ-program sokrétű fenntartható

4. ábra. A globális energiaigény alakulása 1965-2035 között a fosszilis tüzelőanyagok alig változó részesedésével [9]

fejlődési céljai kiegészüljenek az azok végrehajtásához is szükségesnek tartott globális klímavédelmi célokkal és kötelezettségvállalásokkal.

Az eddigi előkészületek alapján kellően erősnek látszik a magasszintű politikai akarat ahhoz, hogy megszülessen az új nemzetközi jogi eszköz az ENSZ Éghajlatváltozási Keretegyezményének hatálya alatt. Valójában a megállapodás tartalmával és nemzetközi jogi erejével kapcsolatban jelentősek a kételyek. A fejlett és a fejlődő országok közötti ellentétek és ezen országcsoportokon belüli eltérő álláspontok miatt is az látszik valószínűnek, hogy a konkrét számszerű kötelezettségvállalásokra vonatkozó egyértelmű, kötelező érvényű, a végrehajtásukat ellenőrizhetővé tevő rendelkezések, valamint a vonatkozó részletes eljárási szabályok jelentős része majd csak a párizsi ülés után születhet meg. Az országok kibocsátás-szabályozási feladatait a „nemzetileg meghatározott” vállalásukat bemutató dokumentumok tartalmazzák majd. E célok és teendők egy-egy ciklusra vonatkoznak. Ezek végrehajtása mellett a feleknek rendszeresen be kell számolniuk az alkalmazkodással és a támogatásokkal kapcsolatos feladataik teljesítéséről is.

Az új célkitűzések, vállalások és eljárási szabályok minden más rendelkezéssel egyetemben persze akkortól lesznek érvényesek, amikor az új megállapodás hatályba lép. Erre remélhetően akkor van esély még 2020 vége előtt, ha a többé-kevésbé „keretjellegű” új Megállapodásban és az ahhoz kapcsolódó Határozatban nyitva hagyott, azaz nem vagy nem kellő mértékben kidolgozott, a végrehajtáshoz elengedhetetlen részletes szabályokról a következő néhány évben megegyezés születik. Megjegyzendő, hogy az 1997. évi Kiotói Jegyzőkönyv elfogadása után négy évig tartottak az ilyen „utómunkálatok” (Marrakesh, 2001) és csak 2005-ben történhetett meg a hatálybalépése. Erre is utalhatott a francia delegáció vezetője a tárgyalások során, amikor megjegyezte: reményei szerint a Párizsi Megállapodás nem egy folyamat vége lesz, hanem egy folyamat kezdete.

Hivatkozások

- [1] ENSZ Éghajlatváltozási Keretegyezmény
- [2] Kiotói Jegyzőkönyv
- [3] IPCC. Mitigation of Climate Change. Working Group III Contribution to the Fifth Assessment Report of the IPCC, 2014, Geneva
- [4] FARAGÓ T. Éghajlat és társadalom. Magyar Tudomány, 1981, No.7-8, 503-509
- [5] IPCC. Forth Assessment Report. 2007, Geneva
- [6] FARAGÓ T., BARTHOLY J. Egy hathatós globális éghajlatvédelmi megállapodás szükségessége és akadályai. Magyar Tudomány, 2014:5, 594-602
- [7] IPCC. Fifth Assessment Report. Synthesis Report, 2014, Geneva
- [8] UNEP. The emissions gap report, 2014. UNEP, Nairobi
- [9] BP. Energy Outlook 2035.